

І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И
Р І Ш Е Н Н Я
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 120 Конституції України (справа про суміщення службової діяльності керівників органів виконавчої влади)

м. Київ, 17 жовтня 2002 року *Справа N 1-4/2002*
N 16-рп/2002

Конституційний Суд України у складі суддів Конституційного Суду України:

Скоморохи Віктора Єгоровича - головуєчий,

Вознюка Володимира Денисовича,

Євграфова Павла Борисовича,

Іваценка Володимира Івановича,

Козюбри Миколи Івановича,

Костицького Михайла Васильовича,

Малинникової Людмили Федорівни,

Мироненка Олександра Миколайовича,

Німченка Василя Івановича,

Розенка Віталія Івановича,

Савенка Миколи Дмитровича,

Селівона Миколи Федосовича,

Тимченка Івана Артемовича - суддя-доповідач,

Чубар Людмили Пантеліївни,

Шаповала Володимира Миколайовича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним поданням Міністерства економіки України (на час розгляду справи - Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України) щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті [120 Конституції України](#).

Приводом для розгляду справи відповідно до статті 39 Закону України "[Про Конституційний Суд України](#)" стало конституційне подання Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті [120 Конституції України](#).

Підставою для розгляду справи згідно зі статтею 93 Закону України "[Про Конституційний Суд України](#)" є практична необхідність у роз'ясненні, офіційній інтерпретації положень частини першої статті [120 Конституції України](#) щодо права керівників центральних та місцевих органів виконавчої влади суміщати свою службову діяльність з іншою роботою та входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства, що має на меті одержання прибутку.

Заслухавши суддю-доповідача Тимченка І.А. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. Суб'єкт права на конституційне подання - Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України - звернувся до Конституційного Суду України з письмовим клопотанням дати офіційне тлумачення окремих положень частини першої статті [120 Конституції України](#).

У конституційному поданні зазначається, що виходячи з положень частини першої статті [120 Конституції України](#) керівники центральних та місцевих органів виконавчої влади не мають права суміщати свою службову діяльність з іншою роботою, крім викладацької, наукової та творчої у позаробочий час, та входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства, що має на меті одержання прибутку.

Посилаючись на практику формування наглядових рад відкритих акціонерних товариств, що створюються на базі підприємств державної власності, суб'єкт права на конституційне подання стверджує, що до складу таких рад входять і представники засновників товариств. Засновниками відкритих акціонерних товариств з боку держави, наголошується у поданні, є міністерства та інші органи виконавчої влади, уповноважені управляти майном таких підприємств. Склад наглядових рад відкритих акціонерних товариств затверджують Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерство фінансів України і Фонд державного майна України.

З огляду на викладене Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України порушує питання про офіційне тлумачення положення частини першої статті [120 Конституції України](#) щодо того, які саме керівники центральних та місцевих органів виконавчої влади як представники засновників (перші керівники, їхні заступники, керівники структурних підрозділів зазначених органів) "не мають права суміщати свою діяльність з роботою у наглядових радах", тобто входити до складу наглядової ради підприємства, що має на меті одержання

прибутку.

2. Конституційний Суд України при розгляді питання про офіційне тлумачення зазначеного положення частини першої статті [120 Конституції України](#) виходив із системного аналізу відповідних положень Основного Закону України, зокрема статей 92, 114, 115, 118, 120 та інших, його буквальної інтерпретації.

За [Конституцією України](#) (стаття 114) до складу Кабінету Міністрів України як його члени входять Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр, три віце-прем'єр-міністри, а також міністри. Усі вони є посадовими особами, які згідно з частиною першою статті 120 Конституції України не мають права входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства, що має на меті одержання прибутку.

Конституційний Суд України дійшов висновку, що термін "керівник" центрального чи місцевого органу виконавчої влади, який міститься в частині першій статті [120 Конституції України](#), означає посадову особу виконавчого органу, сукупність кваліфікуючих ознак якої визначає статус керівника.

До цих ознак належать конкретні державно-владні повноваження виконавчого та розпорядчого характеру такої посадової особи у сфері виконавчої влади, які їй згідно з [Конституцією](#) та законами України надаються відповідними органами державної влади (розподіл обов'язків між своїми заступниками; розпорядження матеріально-фінансовими цінностями; керівництво та спрямування роботи виконавчого органу і його апарату; вирішення кадрових питань; підписання правових актів виконавчого органу; представництво виконавчого органу у відносинах з громадянами, іншими державними органами, підприємствами, установами та організаціями усіх форм власності тощо).

Правові акти посадової особи - керівника виконавчого органу, його вказівки, розпорядження, інші дії є обов'язковими до виконання.

Отже, керівник органу виконавчої влади є посадовою особою, яка, виходячи з характеру та змісту повноважень, очолює цей орган і несе персональну відповідальність за його роботу.

Керівниками центральних органів виконавчої влади є міністри (до складу Кабінету Міністрів входять за посадою), посадові особи, які очолюють інші, крім міністерств, центральні органи виконавчої влади.

Керівниками місцевих органів виконавчої влади є голови місцевих державних адміністрацій.

Такі посадові особи та керівники центральних, місцевих органів виконавчої влади не мають права входити до складу керівних органів і наглядових рад підприємств, що мають на меті одержання прибутку.

Перелік інших посадових осіб, які не мають права входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства, що має на меті одержання прибутку, може бути встановлено законом (пункт 12 частини першої статті [92 Конституції України](#)).

На підставі викладеного і відповідно до статей [147](#), [150 Конституції України](#), статей [51](#), [63](#), [65](#), [67](#), [69](#), [70](#) Закону України ["Про Конституційний Суд України"](#) Конституційний Суд України

в и р і ш и в:

1. Положення частини першої статті [120 Конституції України](#) треба розуміти так, що до посадових осіб органів виконавчої влади, які не мають права входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства, що має на меті одержання прибутку, належать:

1.1. Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри - члени Кабінету Міністрів України.

1.2. Посадові особи, які очолюють інші, крім міністерств, центральні органи виконавчої влади.

1.3. Голови місцевих державних адміністрацій - керівники місцевих органів виконавчої влади.

2. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскарженим.

Рішення Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у "Віснику Конституційного Суду України" та в інших офіційних виданнях України.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ